

FİLM SAVAŞLARI: İKİ FARKLI SÖYLEMİN ÖYKÜSÜ

Sean Patrick SMYTH

Misafir Araştırmacı (2017-2018)

Analiz No : 2017 / 15

29.06.2017

21 Nisan 2017 tarihinde gösterime giren *The Promise* filmi, içeriğiyle ilgili tartışmalar sebebiyle büyük zarar görmüştür. Film, Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı İmparatorluğunda sevk ve iskan edilen Ermenilerin hikayesini anlatmaktadır. Ermeni işadamı Kirk Kerkorian tarafından sağlanan yaklaşık 100 milyon dolarlık bir bütçeyle çekilen film gişede başarısız olmuş ve sadece 8.2 milyon dolarlık gelir elde edebilmiştir.

Filmin elde ettiği vasatın da altında ticari başarı bir yana, *The Promise* esasında Ermeni lobisinin kamuoyunu popüler kültürü kullanarak ekileme stratejisinde bir değişimi temsil etmektedir. Bu strateji, Ermeni rahip Bedros Shetilian tarafından Taşnak bağlantılı *Armenian Weekly* gazetesi için kaleme alınan bir makalede ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Makalesinde Ermenilerin soykırımın kitleler tarafından tanınmasını sağlamak zorunda olduğunu savunan Shetilian, film endüstrisinin bu hedefe ulaşmak için en uygun araç olduğu belirterek Hollywooddaki Ermeni nüfusunu Ermeni davası yolunda seferber olmaya çağırmıştır. Nihai hedefin Türkiyeyi Ermeni Soykırımını tanımaya, tazminat ödemeye ve topraklarını geri vermeye zorlamak olduğunu ifade eden Shetilian, Ermeni lobisinin Türkiyenin Batıdaki olumsuz imajını kendi lehine kullanması gerektiğini belirtmiştir.[1]

Ermeni lobisi, *The Promise*i tanıtma faaliyetleri kapsamında Ermeni davasına daha büyük ilgi çekmek için ünlü kişileri de kullanma yoluna gitmiştir. Bu çerçevede, *The Promise* filminin Los Angelesta düzenlenen galasına şarkıcı Cher, Kardashian kardeşler ve aktör Sylvester Stallone gibi isimler katılmıştır.[2] New Yorkta düzenlenen galaya ise 1913 ve 1916 arasında ABDnin Osmanlı İmparatorluğu büyükelçisi olarak görev yapan ve o döneme ilişkin Ermeni söyleminin temel taşlarından biri olan tartışmalı hatıratın sahibi olan Henry Morgenthaunun[3] torunu Bob Morgenthau katılmıştır.[4]

Basında yer alan haberlere göre, *The Promise* filmi oyuncuları Ermeni perspektifinden 1915 olaylarını öğrendiklerinde kapıldıkları dehşet ve acıma duygularını dile getirmiştir.

Şarkıcı Elton John, kurucusu olduğu vakıf tarafından düzenlenen bir partide *The Promise* filminin gösterimine bizzat ev sahipliği yapmıştır.[5] Ayrıca, filmin yapımcı şirketi Survival Picturesın sosyal medyada önayak olduğu #KeepThePromise etiketinin (hashtag) Elton John, Barbara Streisand, Andre Agassi, Cher, Sylvest Stallone gibi ünlü isimler tarafından desteklendiği bildirilmektedir.

Tüm bunlar, Ermeni lobisinin ünlüler ve kamuya mal olmuş kişilerle işbirliği yaparak Ermeni davası lehine bir bilinç oluşturulması yönünde yürüttüğü geniş kapsamlı çabaların birer göstergesidir. Bu çabalar arasında her yıl adını Ermeni oyuncu Aurora Mardiganiandan alan bir ödülün verilmesi de yer almaktadır. *Armenpresste* bildiridiğine göre bu ödül Ermeni soykırımının kamusal alandaki görünürlüğünü sağlamaya yönelik önde gelen Ermenilerin kapsamlı çabaları çerçevesinde verilmektedir. 100 bin dolar değerindeki bu ödülün ilki, oyuncu George Clooney tarafından Ermenistanın başkenti Erivanda düzenlenen bir törende sahibine verilmiştir.[6] Törende bir konuşma yapan Clooney, Ermeni mağdurları onurlandırmanın tek yolunun 1915 olaylarına gerçek adıyla, yani soykırım olarak hitap edilmesi olduğunu ileri sürmüştür. Adolf Hitlere ait olduğu iddia edilen tartışmalı söze atıfta bulunarak Ermenistanı kim hatırlıyor? (sözü yanlış kullanmıştır) [7] sorusunu soran Clooney, kendi sorusuna bunun cevabı tüm dünya diyerek yanıt vermiştir.[8]

Ermeni lobisinin bu stratejisinin karşılığını *Forbes* dergisinde yayınlanan ve Clooneyin Ermeni konusu ve Aurora Ödülündeki rolünü ele alan bir makalede görmek mümkündür. Makalenin yazarı, Clooneyin en sevdiği aktör olduğunu belirttikten sonra, Clooneyin dünyanın geri kalanında göz ardı edilen konuları dikkatlere getirmesini takdir ettiğini ifade etmektedir.[9] Buradan da görüldüğü üzere, bu tür erdem gösterileri sayesinde, tarihsel olaylara ilişkin tartışmalar bir taraf lehine yerleşik gerçeklik haline gelmektedir.

ABDdeki başlıca Ermeni lobi grubu olan Amerika Ermeni Ulusal Komitesi (the Armenian National Committee of America ANCA), Washington DCde Capitol Hillde özel gösterim düzenlemek suretiyle *The Promise* filmini kanun koyucuların dikkatine getirmeye çalışmıştır. Söz konusu gösterime Kongre üyeleri ve çalışanları ile Washington DCdeki dış politika camiası tarafından katılım sağlandığı belirtilmektedir. Bu gösterimle aynı tarihte ANCA, Başkan Trumpın 24 Nisanı Ermeni soykırımını anma günü olarak belirlemesini talep eden bir metin için Kongre üyeleri arasında bir imza kampanyası başlatmıştır.[10] ANCA lideri Aram Hamparianın sözleri Ermeni lobisinin bu kampanyadan beklentilerini ortaya koymaktadır. Hamparian, *The Promise* filminin Amerikayı Ermeni Soykırımının Amerikalılar tarafından içtenlikle kınanmasına ve anılmasına Türkiyenin uyguladığı utanç verici vetonun Amerikalı karar vericilerce nihayet reddedilmesine yol açacak taşma noktasına ittiğini belirtmiştir.[11]

Kanada Ermeni Ulusal Komitesi (Armenian National Committee of Canada ANCC) de 5 Haziran 2017 tarihinde Ottawadaki Parliament Hillde film için bir özel gösterim düzenleyerek benzer girişimlerde bulunmuştur. Gösterimden sonra bir konuşma yapan milletvekili Dr. Vatche Chamlian, *The Promise* filmine verilen desteğin önemine vurgu yaparak filmin Ermeni Soykırımı gibi tarihi mezalimler ile ilgili gerçekleri ortaya koyduğunu iddia etmiştir.[12] Yönetmen, yapımcı ve oyuncuların bir kısmının katılımıyla *The Promise* in Vatikanda da bir gösterimi düzenlenmiştir. *Variety* dergisi bu etkinliği filmin ABDdeki

genel gösteriminden önce Katolik Kilisesinin desteğinin açık göstergesi olarak tanımlamıştır.[13]

Bunlara paralel olarak yönetmen Terry George ve yapımcı Eric Esrailian, *The Pomise*i konuşmak ve 1915 olaylarının kanun koyucular tarafından soykırım olarak tanımlanmasına yönelik çabalara destek aramak için Kongrede iki günlük bir toplantı serisi gerçekleştirmiştir.[14] Terry George, *The Promise* filminin okullarda Ermeni soykırımı öğretilirken tarihsel açıdan eğitici bir film olarak kullanılmasını görmek istediğini belirtmiştir.[15]

Filmle ilgili lobicilik faaliyetleri arasında filmin gelirlerinin Los Angelestaki Kaliforniya Üniversitesine (UCLA) hukuk fakültesinde Promise Institute kurulması için verilmesi de vardır. UCLA rektörü Gene Blockun kampüsün birçok farklı köşesinde fakültemiz ve öğrencileri, toplumsal huzursuzluk ve adaletsizlik yaratan durumları tespit edip çözmeye odaklanmaktadır dediği belirtilmektedir.[16] George Clooney tarafından kurulan ve kar amacı gütmeyen bir kuruluş olan The Sentrynin de film gelirlerinden pay alacağı bildirilmektedir.[17]

The Promisein etkisi eleştirmenlerin yaptığı yorumlardan da anlaşılabilmektedir. Filmin iyi olup olmadığının önemsiz olduğunu ifade eden film eleştirmeni Elis Jost bunun sebebini önemli olan [filmin} tarihin uzun zamandır gömülü kalmış bir bölümü hakkında farkındalık yaratabilecek olmasıdır. Her ne kadar [film] hikayeyi romantikleştirse de, Ermeni nüfusunun maruz bırakıldığı dehşete ışık tutulmasına yardımcı olabilir diyerek açıklamaktadır.[18] Öte yandan bir başka eleştirmen ise soykırımın üzerinden bir asır geçmiş olsa da Türk hükümeti toplum katliamlardaki rolü için henüz resmi olarak özür dilememiştir. Bu acı bir mirastır ve *The Promise* gibi bir film bu adaletsizliğe ışık tutulmasına çok az katkı sağlamaktadır[19] yorumunu yapmıştır.

Ermeni lobisinin film endüstrisini tarihsel gerçeklik oluşturmak için kullanma çabalarına rağmen, yorumcuların ve hatta filmin bizzat yönetmeninin Ermenilerin 1915 yılındaki sevk ve iskanı üzerine yapılan tartışmaların ayrıntıları hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Nitekim yönetmen Terry Georgeun Birinci Dünya Savaşından sonra İngilizler ve Fransızlar Ermeni ulusunu yok etmeye kalkışan herkesi yakalamaktaydı. [☀ Daha sonra Osmanlı İmparatorluğunu bölüşmeyle daha çok ilgilenmeye başladılar. Türkiyede istikrar olmasına ihtiyaçları vardı. Bu yüzden Atatürkün hükümetini desteklemeye başladılar ve Atatürk İngilizler ile Fransızların geriye bıraktıklarıyla bir devlet yarattı[20] şeklinde gerçeklikten uzak bir açıklama yapmıştır. Bir başka açıklamasında Türk hükümetinin nüfuzunun 1915 olaylarıyla ilgili tartışmaları tıkadığını belirten ve tarihsel çalışmaların büyük bir çoğunluğunun bu olayların Ermeni ulusunu yok etme amacıyla planlı bir eylem olduğunu ortaya koyduğunu iddia eden George, Dikkatleri dağıtmaya yönelik tartışmaların ötesine geçmemiz gerekiyor ☀ Neden bu olaylar oldu, bundan sonra nasıl yola devam etmeliyiz ve bu iki ulusu nasıl uzlaştırmalıyız? Bunları konuşalım demiştir.[21] Georgeun bu açıklamaları konuya dair bilgisizliğini ortaya koymanın yanı sıra 1915 olaylarına ilişkin tartışmaların büyük bir bölümünü oluşturan yanıltıcı laf kalabalığına da bir örnek teşkil etmektedir. Görüldüğü üzere, bir taraftan diyalog ve uzlaşma çağrısı yapılırken, diğer taraftan Türk söyleminin dile getirilmesi engellenmeye çalışılmaktadır.

Rakip söylemi susturma çabaları özellikle Aralık 2016da *The Ottoman Lieutenant* (Osmanlı Subayı) filminin gösterime girmesiyle görünür hale gelmiştir. 1915 olaylarıyla ilgili Türk söylemini yansıttığı söylenen *The Ottoman Lieutenant* hem Ermeni hem de Yunan lobilerinin kısa sürede tepkisini çekmiştir. Amerikan Helen Konseyi (American Hellenic Council) Amerikadaki Yunan toplumundan ve Ermeni, Yunan ve Süryani Soykırımı mağdurlarının soyundan gelenleri *The Ottoman Lieutenant* filmini boykot etmeye çağırmıştır.[22] Ermeni Gençlik Federasyonu ise benzer şekilde sinemalardan ve üniversite kampüslerinden bu filmi göstermemelerini istemek üzere bir mektup kampanyası başlattığını duyurmuştur. Ermeni Gençlik Federasyonu, aynı açıklamada tazminat ödemekten kaçınmaya yönelik Türk söylem ve stratejisinin 102 yıldan beri birçok değişim gösterdiğini ve Ermenilerin Türklere karşı soykırım yaptığı iddiasından yaşananların önemsizleştirilmesi ve iç savaş ile ortak acı gibi sözcüklerle tanımlanmasına kadar birçok şeyi içerdiğini ileri sürmüştür.[23] Bu şekilde, yani Türklerin soykırımın faili olarak gösterilmesiyle hakim söylem pekiştirilirken, aynı dönemde Ermeni devrimci örgütlerin faaliyetleri ve bunların sonucunda Türklerin çektiği acılar göz ardı edilmektedir.

Sonuç olarak, *The Promise* filminin amacı, Ermeni lobisinin da beyan ettiği üzere, 1915 olaylarıyla ilgili Ermeni söylemini daha geniş kitlelere ulaştırarak kamuoyunu etmektir. Bu filmin Ermeni lobisinin 1915 olaylarının parlamentolarca soykırım olarak kabul edilmesine yönelik kampanyasına hız kazandırması muhtemeldir. Ermeni lobisi bu stratejiyle tarihçilerden bağımsız bir şekilde tarihi bir gerçeklik oluşturmaya çalışmaktadır. Bu durum, filmin başta kanun koyucular ve öğrenciler olmak üzere daha geniş izleyici kitleleriyle buluşmasına verilen önemi ve UCLA gibi yapılara verilen mali teşvikleri açıklamaktadır. Söz konusu strateji, Ermeni lobisine ve *The Promise* filmine sahte bir meşruluk kazandırmak ve böylece eleştirilerin yönünü saptırmak için tasarlanmıştır.

[1] Bedros Shetilian, "A Der Hayrs Perspective on The Promise," *Armenian Weekly*, Mayıs 24, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/05/24/a-der-hayrs-perspective-on-the-promise.

[2] "The Promise Gets Star-Studded Red Carpet Treatment at Hollywood Premiere," *Armenian Weekly*, Nisan 13, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/04/13/the-promise-hollywood.

[3] Morgenthaunun hatıratına dair tartışmalara ilişkin bilgi ve yayınlan hatırat ile Morgenthaunun kişisel evrakları arasındaki farklılıklar hakkında bir analiz için bkz. Heath W. Lowry, *The Story Behind Ambassador Morgenthau's Story* (Istanbul: ISIS, 1990).

[4] Hooshere Bezdikian, "The Promise Premieres in New York with Full Cast, Filmmakers, and UN Dignitaries," *Armenian Weekly,* Nisan 20, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/04/20/the-promise-nyc-premiere.

[5] "Elton John to Introduce Armenian Genocide Film The Promise at Oscars Viewing Party," *Armenian Weekly*, Şubat 22, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/02/22/elton-john-promise.

[6] "George Clooney to award Aurora prize in Armenia on April 24, 2016," *Armenpress*, Mart 10, 2014, erişim Haziran 23, 2017, https://armenpress.am/eng/news/797084/george-clooney-to-award-aurora-prize-in-armenia-on-april-24-2016.html.

[7] Adolf Hitlere atfedilen söze ilişkin yapılan tartışmaların bir incelemesi için bkz. Heath W. Lowry, The U.S. Congress and Adolf Hitler on the Armenians, *Political Communication* 3 (1985): 111-140.

[8] Nick Holdsworth, "George Clooney Talks Armenian Genocide "Cruelty" in Yerevan," *The Hollywood Reporter*, Nisan 24, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://www.hollywoodreporter.com/news/george-clooney-talks-armenian-genocide-887144.

[9] Brian Rashid, "George Clooney, The Aurora Prize And Hope In Armenia," *Forbes*, Nisan 29, 2016, erişim Haziran 23, 2017, https://www.forbes.com/sites/brianrashid/2016/04/29/george-clooney-the-aurora-prize-and-hope-in-armenia.

[10] "Reps. Trott and Schiff Spearhead Bipartisan Genocide Prevention Resolution," *Armenian Weekly*, Mart 22, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/03/22/trott-schiff-spearhead-genocide-prevention-resolution.

[11] "Capitol Hill Viewing of The Promise Draws Capacity Congressional Audience," *Armenian Weekly*, Mart 23, 2017, erişim Haziran 23, 2017, l.

[12] "The Promise Screened in Canadian Parliament," *Armenian Weekly*, Haziran 6, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/06/06/the-promise-screened-in-canadian-parliament.

[13] Nick Vivarelli, "Armenian Genocide Movie The Promise Screens at Vatican With Director Terry George and Talent," *Variety*, Nisan 4, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://variety.com/2017/film/global/armenian-genocide-movie-the-promise-screens-at-the-vatican-with-director-terry-george-producer-eric-esrailian-1202022474.

[14] "Capitol Hill Viewing of The Promise Draws Capacity Congressional Audience," *Armenian Weekly*, Mart 23, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/03/23/capitol-hill-viewing-of-the-promise.

[15] Manoug Mardirossian, "Keep the Promise, Tell the World," *Armenian Weekly*, Nisan 21, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/04/21/keep-the-promise-tell-the-world.

[16] "The Promise Institute for Human Rights to be Launched at UCLA School of Law After $20 Million Gift," *Armenian Weekly,* Nisan 18, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/04/18/the-promise-institute-for-human-rights-to-be-launched-at-ucla-school-of-law-after-20-million-gift.

[17] "The Promise Film Screens at the Vatican," *Armenian Weekly,* Nisan 5, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://asbarez.com/162033/the-promise-film-screens-at-the-vatican.

[18] Elise Jost, "Is The True Story Behind Christian Bale And Oscar Isaac's 'The Promise' Too Disturbing To Acknowledge?" *Movie Pilot*, Ekim 26, 2016, Haziran 23, 2017, https://moviepilot.com/p/true-story-behind-the-promise-christian-bale-oscar-isaac/4132803.

[19] Tim Grierson, "'The Promise': Toronto Review," *Screen Daily*, Eylül 12, 2016, erişim Haziran 23, 2017, http://www.screendaily.com/reviews/the-promise-toronto-review/5109374.article.

[20] Mike Fleming Jr, "Hotel Rwandas Terry George Looks At Armenian Genocide With The Promise: Toronto Q&A," *Deadline Hollywood*, Eylül 11, 2016, erişim Haziran 23, 2017, http://deadline.com/2016/09/terry-george-armenian-genocide-wwi-turkis-government-the-promise-toronto-hotel-rwanda-1201817135.

[21] Bruce Kirkland, "TIFF 2016: 'The Promise' caught up in political maelstrom," *Toronto Sun*, Eylül 12, 2016, erişim Haziran 23, 2017, http://www.torontosun.com/2016/09/12/tiff-2016-the-promise-caught-up-in-political-maelstrom.

[22] "The American Hellenic Council Calls for a Boycott of The Ottoman Lieutenant" *Armenian Weekly*, Mart 13, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/03/13/ahc-calls-for-a-boycott-of-the-ottoman-lieutenant.

[23] "AYF Western United States Issues Statement on the Film The Ottoman Lieutenant," *Armenian Weekly,* Mart 9, 2017, erişim Haziran 23, 2017, http://armenianweekly.com/2017/03/09/ayf-western-united-states-issues-statement-on-the-film-the-ottoman-lieutenant.

Yazar Hakkında :

Sean Patrick Smyth lisans eğitimini 2014 yılında Bilkent Üniveritesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde tamamlamıştır. Yüksek lisans eğitimini ise 2016 yılında Hollanda'daki Leiden Üniversitesi'nin Orta Doğu Etütleri bölümünde Türkoloji çalışmaları alanında tamamlamıştır. Sean Patrick Smyth, Mayıs 2017 ile Şubat 2018 arasında AVİM'de analist olarak çalışmıştır.

AVİM'de yaptığı çalışmaları Ermeni meselesinin tarihsel ve güncel boyutlarına odaklanmıştır.

Atıfta bulunmak için: SMYTH, Sean Patrick. 2026. "FİLM SAVAŞLARI: İKİ FARKLI SÖYLEMİN ÖYKÜSÜ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2017 / 15. Haziran 29. Erişim Kasım 03, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/FILM-SAVASLARI-IKI-FARKLI-SOYLEMIN-OYKUSU

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır